

mim@mim.dk
med kopi til idams@mim.dk
Journalnummer 2020-22977

Høringssvar fra KL til handlingsplan for cirkulær økonomi

KL har modtaget høringsudkast til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032. KL takker for det fremsendte og fremsender hermed bemærkninger til høringen. Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling af høringssvaret.

Indledning

Indledningsvist skal det understreges, at KL bakker fuldt og helt op om de overordnede visioner om mindre affald, bedre udnyttelse af naturressourcerne og mere og bedre genanvendelse, der mindsker klima- og miljøbelastningen.

Med henblik på at realisere visionerne, har KL en række konkrete forslag og ønsker til, hvordan handlingsplanen kan styrkes, så den i højere grad kan sikre målopfyldelse. KL's forslag er baseret på erfaringerne fra den kommunale affaldshåndtering og udspringer af et ønske om at bidrage til at nå de fælles mål gennem tydelig rammesætning og tæt samarbejde.

Sammenfattende ønsker KL, at handlingsplanen:

- Tydeliggør planens anvendelighed for kommunerne
- Tydeliggør kommunernes rolle med affaldsforebyggelse og generelt har langt større fokus på at reducere affaldsmængden
- Skaber bedre overblik over ansvar, initiativer, tidsplan og midler
- Initierer forpligtende dialog i samarbejde med KL
- Initierer forpligtende partnerskaber på tværs af værdikæder
- Øger fokus på forsyningssikkerhed og sikkerhed for afsætning
- Medtager den fællesoffentlige digitalisering i handlingsplanen
- Fastholder kommunernes anvisningsret og -pligt på jord, som er affald

Disse punkter uddybes i det følgende.

Behov for at tydeliggøre planens anvendelighed for kommunerne

Handlingsplanen for cirkulær økonomi sigter på at rumme alle led i den cirkulære værdikæde, fra design og forbrug over affaldshåndtering og til initiativer for at føre ressourcerne tilbage i kredsløb og til anvendelse i nye produkter og materialer.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 13

Af samme grund er handlingsplanen for cirkulær økonomi meget omfattende med sine 181 sider og ikke mindre end 126 initiativer. Samtidig udgør handlingsplanen Danmarks nationale affaldsforebyggelsesplan og affaldshåndteringsplan, der skal sætte rammerne for den kommunale affaldsplanlægning og de konkrete 12-årige kommunale affaldshåndteringsplaner, der skal revideres hvert 6. år. De kommunale affaldshåndteringsplaner skal udarbejdes med udgangspunkt i den nationale affaldshåndteringsplan. Da de kommunale affaldsplaner ikke må stride mod den overordnede nationale plan, jf. § 46 c i lov om miljøbeskyttelse, er der behov for en klar og tydelig markering af de kommunale ansvarsområder og opgaver i handlingsplanen, så den kan være direkte anvendelig for kommunernes planlægning og regulering på området.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 13

Kommunernes rolle med forebyggelse skal fremgå tydeligt

I høringsudkastet beskrives affaldshierarkiet, som dikterer prioriteringen af tilgangen til affaldsområdet, på fem niveauer, hhv. affaldsforebyggelse, forberedelse med henblik på genbrug, genanvendelse, anden nyttiggørelse (herunder forbrænding og anden endelig materialenyttiggørelse) og til slut bortskaffelse og deponi. Essensen er, at det at forebygge, at der produceres affald, altid skal prioriteres højere og forud for håndteringen af affaldet. Den logik skal medvirke til, at der produceres mindst muligt affald i det hele taget, og at der ultimativt ender mindst muligt til forbrænding eller deponi.

I affaldsbekendtgørelsens kapitel 4 §12 om den kommunale affaldshåndtering fremgår dog et affaldshierarki kun fordelt på fire niveauer, idet affaldsforebyggelse slet ikke er medtaget. Når handlingsplanen for cirkulær økonomi netop – og med rette – fremhæver forebyggelse som det første og grundlæggende trin, ønsker KL en klar rammesætning af kommunernes indsats og rolle i affaldsforebyggelsen, da det har stor betydning i forhold til at kunne begrænse affaldsmængderne. Særligt kommunernes rolle i relation til borgernes og virksomheders adfærd og aktiviteter bør gøres tydelig.

Bedre overblik over ansvar, initiativer, tidsplan og midler

KL foreslår derfor, at der indarbejdes en oversigt over ansvarlige aktører for hvert af affaldshierarkiets enkelte led, hvor rollen for den enkelte aktør beskrives: Den cirkulære forbruger, den cirkulære myndighed (statslige, regionale, kommunale) og den cirkulære virksomhed (private såvel som offentlige).

KL foreslår også, at det i handlingsplanen klart indikeres, hvilke indsatser der allerede er igangsat, og hvilke der planlægges, samt hvilke midler der følger med. Dette igen fordi handlingsplanen for cirkulær økonomi samler en række indsatser, der er bestemt af tidligere aftaler, strategier og direktiver og idet et sådant overblik vil øge tilgængeligheden af handlingsplanen.

Der er brug for forpligtende samarbejde på tværs af værdikæder og øget fokus på sikkerhed for afsætning af de indsamlede fraktioner

Helt overordnet er KL enige i den præmis, der ligger til grund for handlingsplanen om, at markedet skal spille en mere aktiv rolle i den grønne omstilling og overgangen til en cirkulær økonomi. Vi anerkender også, at

et fundament under opbygningen af et cirkulært marked er sortering af flere affaldsfraktioner og dermed også øgede mængder af materialer, der skal håndteres af markedet. Men der ligger en meget stor og kompleks opgave i at sikre balancen mellem udrulningen af den borgernære affaldshåndtering med fælles sorteringskriterier og indsamling af de 10 typer husholdningsaffald på den ene side og opbygningen af et marked, der opererer cirkulært, på den anden side.

Generelt er det bekymrende, at det for flere af de 126 initiativer i handlingsplanen ikke er tydeligt, hvad der præcist ligger i den ønskede indsats, hvilket gør det vanskeligt at vurdere konsekvenserne og tilrettelægge implementeringen. Det må og skal være en fælles målsætning for stat, kommuner og erhvervsliv at indfri målsætningen om en omstilling til cirkulær økonomi. Derfor er der også behov for et ligeværdigt samarbejde mellem den offentlige og private sektor for at løfte de mange målsætninger og overordnede initiativer i handlingsplanen gennem konkrete indsatser. Af samme grund lyder KL's klare opfordring, at vi i fællesskab bør definere, hvordan initiativerne skal tilrettelægges, før opgaverne fordeles.

En meget konkret bekymring for KL er at sikre, at befolkningen er med og bakker op om det nye affaldssystem. Når der skal sorteres i 10 fraktioner, betyder det, at beboere i hver enkelt husstand skal ændre adfærd og bidrage. Den adfældsændring hviler på en tillid til, at den enkeltes indsats også nytter. Og den tillid skal det samlede affaldssystem kunne leve op til – også fra dag ét – og det kan alle kommuner ikke sikre med de frister, der er sat i affaldsbekendtgørelsen.

Et tredje centralt element, som heller ikke er beskrevet til bunds i handlingsplanen, er, hvordan vi konkret bygger broen mellem de indsamlede affaldsstrømme og løftet tilbage i cirkulære loops i markedet.

Klimaplanen for affald og høringsudkastet lægger op til øget udbud og begrænsning af kommunale genanvendelsesaktiviteter, samtidig med at kommunernes ansvar for at sikre genanvendelsen fastholdes og øges.

Der er derfor i handlingsplanen behov for at klargøre kommunernes muligheder for at bidrage som central aktør i den cirkulære økonomi. Kommunerne ønsker klare rammer for at kunne understøtte markedsmodning målrettet øget konkurrenceevne for virksomheder, der opererer i Danmark. Kommunerne kan bidrage til at sikre innovation og udvikling i nationalt regi og sikre vækst og udvikling lokalt og regionalt – men det kræver rammer for samarbejde, der ikke fremgår af høringsudkastet, ud over at affaldet skal udbydes. For KL er det væsentligt, at omstillingen kan lykkes omkostningseffektivt for samfundet, og at omstillingen sker med borgerne i centrum.

Når markedet skal løfte genanvendelsen, er det essentielt, at de kontinuerligt får adgang til materialestrømme i en så høj kvalitet som muligt, samtidig med at kommunen får sikkerhed for, at affaldet reelt genanvendes. For kommunerne er det en meget vanskelig opgave at sikre den miljø-, klima- og ressourcemæssigt mest optimale afsætning af affaldet inden for økonomiske rammer, der står mål med gevinsterne.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 13

Fra kommunal side efterspørges særligt en beskrivelse i handlingsplanen af, hvordan ansvaret for håndteringen af det affald, kommunerne indsamler via affaldssystemet (såvel indsamlingsordninger som genbrugsstationer), skal sikres varetaget i det videre forløb.

Med klimaplanen og den seneste ændring af affaldsbekendtgørelsen fremgår det, at kommunerne har det fulde ansvar for genanvendelsen, men at opgaven skal varetages gennem udbud. Bekendtgørelsen fastsætter fx, at kommunerne skal kræve 60 pct. genanvendelse af den plast, der indsamles – uagtet, at langt under 60 pct. af den husstandsindsamlede plast i dag overhovedet kan genanvendes.

KL er af den opfattelse, at forpligtende partnerskaber i værdikæderne er den bedste vej til at optimere affaldsbehandlingen. Det bør være et centralt understøttet element i den nationale plan. Handlingsplanen bør indeholde en beskrivelse af, hvilke initiativer regeringen agter at tage med henblik på at facilitere etablering af de forpligtende partnerskaber i værdikæderne, som en forudsætning for at bringe det kommunale affald tilbage i den cirkulære økonomi på en ansvarlig måde. KL finder, at kommuner og fælleskommunale affaldsselskaber her har en central rolle i at løfte udtjente materialestrømme tilbage i kredsløbet i den del af affaldsstrømmen, som kommunerne har ansvaret for (i.a. 4,6 mio. ud af de sammenlagt 12,4 mio. ton affald om året).

Det handler om at forfine kvaliteten af de enkelte materialestrømme, inden de afsættes til genanvendelse, fx gennem frasortering (forsortering) og omlastning. Hensigten er, at kommunalt indsamlet affald dels kvalitetssikres mhp. afsætning på markedet, hvor der typisk vil være krav til, hvor forurenede affaldet må være (pga. fejlsorteringer), og dels mhp. at sikre en effektiv videre transport af affaldet.

Det er afgørende, at kommunerne fx kan foretage en indledende frasortering (forsortering) af fejlsorterede genstande og evt. nedknuse affaldet, så det kan transporteres videre til et anlæg, der fx kan genanvende træaffald. For kommunerne handler det også om at kunne sikre bedst mulige afsætningspriser for det affald, de har ansvaret for, og dermed også for den pris, borgerne betaler over affaldsgebyret. Men det er samtidig klart, at der skal findes en balance i forhold til egentlig genanvendelse af affaldet.

Det er en kommunal myndighedsopgave såvel som en driftsherreopgave for den ansvarlige kommune at:

- screene affaldet (herunder klassificere det som farligt/ikke-farligt, egnet til direkte genbrug, materialegenanvendelse, energi-nyttiggørelse eller deponering),
- kvalitetssikre og forberede det for videre transport, herunder lageropbygge i nødvendigt omfang, samt
- facilitere det videre flow, så det optimeres i videst mulige omfang, og i den forbindelse at indtænke socialøkonomiske arbejdspladser.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 13

Denne rolle så vi meget gerne udfoldet videre i den endelige nationale plan, og som anført gerne med angivelse af, hvilke initiativer regeringen agter at tage til at understøtte kommunernes "spilfordelerrolle".

Sårbarheden i det ellers så intuitive i den cirkulære økonomi og det så velkendte "sommerfugle-diagram", udviklet af Ellen MacArthur, er at flytte materialefraktioner, vi ellers anser som affald, tilbage i enten det tekniske eller biologiske kredsløb. Sortering er ét element i den indsats. Men det kræver også rengøring, opbevaring – for ikke at nævne innovationskraft og nytænkning fra virksomhederne i forhold til de råvarer, de normalt benytter.

Derfor er det også afgørende, at der er en overordnet og fælles køreplan for, hvordan vi afsætter de fraktioner, vi indsamler. Særligt fordi, at mens kommunerne allerede i dag har bevist, at vi kan løfte en større andel ud til genanvendelse, så er vi ikke i mål.

Erhvervslivet på sin side har de seneste år været dygtige til at udvikle tilbage-tagningsordninger og søge industrielle symbiosesamarbejder om råvarer. Men hverken det offentlige eller det private kan fjerne udfordringen i at løfte det, vi kender som affald, til ressourcer alene. Det gælder særligt i den overgangsfase, man må forvente fra øget indsamling, og til markedet er klar til at aftage de indsamlede strømme, og hvor produktions- og forbrugsmønstre skal omstilles bl.a. via markant produktregulering. Hvis målsætningerne skal opfyldes, er der ikke råd til, at borgernes troværdighed til det samlede affaldssystem lider et knæk.

Kommunerne har i en lang række projekter og lokale samarbejder over mange år arbejdet med at facilitere og understøtte den brobygning, der skal til fra sortering og indsamling og til løftet tilbage i cirkulære loops i markedet. Den opgave vil kommunerne også fortsat gerne medvirke til at løfte.

Det er derfor også helt afgørende, at kommunerne fortsat bringer det centrale arbejde med administration, myndighed og planlægning af affaldsindsamling og bortskaffelse i spil i den cirkulære økonomi. Den lokale forankring af affaldsindsatsen har været en afgørende faktor for, at genanvendelsesraten er så høj og deponeringsandelen lav i Danmark, sammenlignet med andre europæiske lande.

Den fællesoffentlige digitalisering bør tænkes ind i handlingsplanen

Hvis vi virkelig vil løfte den cirkulære økonomi til en bæredygtig vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr, er der som nævnt brug for forpligtende værdikædesamarbejder og partnerskaber på tværs af sektorer. Ikke mindst fordi udviklingen på affaldsområdet fremover vil blive præget af klimadagsordenen og den grønne omstilling og fortsat intens digitalisering. Robotter, kunstig intelligens og IoT kan blive de afgørende understøttende faktorer, der gør, at vi kan indarbejde cirkulær økonomi og bæredygtighed i affaldshåndteringen.

Det offentliges rolle i forhold til de digitale partnerskaber er ikke berørt i handlingsplanen. Men også her er der brug for samarbejde og partner-

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 13

skaber. På tværs af det offentlige er vi i gang med at tage de første spadestik til en såkaldt cirkulær databank – og det arbejde bør tænkes ind i den samlede digitalisering af den cirkulære økonomi.

KL og kommunerne vil gerne være en aktiv, ligeværdig samarbejdspart
Opsummerende finder KL ikke, at høringsudkastet til handlingsplanen i tilstrækkelig grad belyser de behov for partnerskaber, planen kræver. KL ser kommunerne som en væsentlig og aktiv partner og ønsker en handlingsorienteret dialog mellem staten og KL om, hvilke opgaver vi i det offentlige skal løfte i fællesskab.

Den tidligere handlingsplan "Danmark uden affald" havde kommunerne med som en vigtig medspiller i virkeliggørelsen af regeringens affaldspolitik. På den baggrund blev der indgået aftale mellem KL og Miljøministeriet om en række indsatser til realisering af den nationale affaldsplan. Blandt andet blev de succesfulde affaldspiktogrammer, som Miljøstyrelsen nu ønsker ind i affaldsbekendtgørelsen, udarbejdet som led i dette samarbejde. Det var bl.a. muligt, fordi der også økonomisk var prioriteret en samarbejdsmodel med udrulningen af planen. Denne ressourcemæssige prioritering af et fælles offentligt ansvar er desværre helt fraværende i udkastet til den nærværende handlingsplan.

Samtidig er ambitionerne med denne handlingsplan for cirkulær økonomi bestemt ikke blevet mindre, og derfor opfordrer KL kraftigt til et ligeværdigt og forpligtende samarbejde om planens implementering og fælles kommunikation og formidling af de nye ordninger til borgere og virksomheder. Dette også med afsæt i klimaplanens mål om, at der skal ske omkostningsreduktioner, der som minimum udligner den samlede stigning i affaldsgebyret, så borgerne generelt ikke vil opleve stigninger i gebyret på baggrund af strømliningen af affaldssorteringen.

KL vil derfor gerne række hånden ud og gentage den opfordring, vi kom med i brev til klimaministeren og miljøministeren den 13. maj 2020 og i brev til miljøministeren den 22. januar 2021 om gensidig forpligtelse og samarbejde mellem stat og kommuner, så vi kan følge udviklingen tæt, herunder også en platform for fælles affaldskommunikation som initiativ i den nationale affaldsplan.

I brevet fra januar i år har KL også fremhævet den særligt store udfordring, som kommunerne har med de meget korte frister, der følger af klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra juni 2020. Helt specifikt i forhold til tidsfristerne, bør det i den nye handlingsplan for cirkulær økonomi klart fremgå, hvornår staten forventer, at de kommunale affaldshåndteringsplaner skal være udarbejdet.

Vi håber, at ministeriet i det videre arbejde med handlingsplanen vil tage bestik af KL's tidligere henvendelser, høringssvar og bemærkninger til de tilknyttede strategier, lovforslag, bekendtgørelser mv., der indgår i den samlede handlingsplan.

Endelig bør det fremgå af planen, hvornår de kommunale affaldsplaner skal være vedtaget i kommunerne. Det har tidligere stået i affaldsbekendtgørelsen, men stod der ikke længere efter sidste revision.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 13

Ny regulering af jord, som er affald

KL finder, at planerne om at ophæve kommunernes anvisningsret- og pligt for jord, som er affald, samt udfasning af de kommunale jordbehandlingsanlæg, vil medføre en lang række utilsigtede konsekvenser for bæredygtig jordhåndtering, herunder i forhold til sektorens CO₂-belastning samt den langsigtede strategiske tilgang med jordstrategier for at nyttiggøre overskudsjord.

Jord som vigtig ressource og ikke affald

Bæredygtige jordstrategier er med til at efterleve FN's verdensmål nr. 12 angående ansvarligt forbrug af ressourcer. Initiativet kan sætte en stopper for kommunernes tiltag på området med risiko for, at overskudsjord transporteres over lange afstande i stedet for at blive genanvendt lokalt.

Kommunerne har gennem deres planlægning indgående kendskab til fremtidige bygge- og anlægsprojekter. De kan derfor gennem en strategisk tilgang sikre et øget fokus på at tilrettelægge anlægs- og byggeaktiviteter samt nyttiggørelsesprojekter, så mængden af overskudsjord kan reduceres og håndteres lokalt. Jord håndteres dermed som en ressource og ikke som affald.

I Region Midtjylland viser en prognose for overskudsjord, at der skal håndteres 40 mio. m³ jord over en 12-årig periode. Hvis jorden håndteres, som den plejer, med lang transport over kommunegrænser, svarer det til 110 mio. km eller ca. 95.000 tons CO₂. Hvis man i stedet nyttiggør jorden lokalt, anslår analysen, at kørslen kan nedbringes med 80 % svarende til en reduktion i CO₂ på 80.000 tons.

Konsekvens for kommunal forvaltning, hvis anvisningsretten ophæves

Med den nuværende anvisningspligt kan kommunerne bestemme, at jord, der er kategoriseret som affald, skal tilgå et bestemt anlæg.

I dag køres og sejles overskudsjord mellem Sjælland og Jylland, hvis det kan betale sig økonomisk. Med udsigt til prisstigninger for modtagelse af overskudsjord på Sjælland er der risiko for, at dette vil ske i endnu højere grad.

Vi ser derfor et stort bæredygtigt perspektiv i, at vi fremover bruger anvisningsretten i langt højere grad end i dag. Det skal ikke være økonomien, der styrer slutdisponeringen af overskudsjorden, men bæredygtigheden.

Anvisningsretten anvendes desuden i dag bl.a. til at fange anmeldelser, der er i strid med fx miljøgodkendelser, som ved opfyldning af grusgrave med ren jord. Det er betryggende for vores grundvand og natur, at det er fagkyndige personer, der kontrollerer anmeldelserne.

Konsekvens, hvis de kommunale anlæg udfases

Hvis der sker en udfasning af de kommunale jordbehandlingsanlæg, som klimaplanen foreslår, kan kommunen ikke længere modtage egen overskudsjord og fx lave klimasikring på egne matrikler. Det betyder samtidig, at genbrug med sekundære råstoffer erstattes med primære ny-udvundne råstoffer. Det pynter ikke på CO₂-regnskabet.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329

Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk

Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 7 af 13

Samtidig kan muligheden for at etablere rekreative tiltag som fx bakke-landskaber blive afvist af økonomiske grunde, selv om jorden ville være frit tilgængelig fra et andet projekt i kommunen. Sociale- og sundhedsmæssige løft af lokalområder er derved i risiko. Et godt eksempel på et kommunalt nyttiggørelsesprojekt er Bakkeland i Horsens, som blev muligt på baggrund af netop overskudsjord fra lokalområdet.

Private aktører agerer allerede inden for rammerne af de kommunale anvisningsordninger. Vores tilkendegivelse skal ikke ses som et ønske om et opgør med de private aktørers deltagelse i jordhåndtering, men derimod som et initiativ for at sætte fokus på at fremme bæredygtig jordhåndtering mest muligt.

Ulempen ved kun at lade private aktører modtage jorden er, at de ikke som kommunen har kendskab til fremtidige større områder, der skal udvikles i fremtiden.

Anbefaling vedr. jord

For at sikre konkurrencen og samtidig opretholde grundlaget for at fremme bæredygtig jordhåndtering foreslår vi, at den fremtidige regulering bevarer kommunernes anvisningsret- og pligt. Dog med det forbehold, at der tages højde for og stilles krav om, at anvisningsretten skal anvendes med henblik på at fremme bæredygtighed. Uanset om jorden skal håndteres af private eller offentlige aktører.

Vi ser de kommunale jordbehandlingsanlæg som værdiskabende og mener, at de bør bibeholdes. Dog skal det naturligvis være muligt, at de konkurrenceudsættes ved at lade private parter byde på hele eller dele af specifikke projekter.

Nedenfor følger desuden nogle specifikke bemærkninger til udvalgte målsætninger og initiativer i handlingsplanen, der påvirker den kommunale opgavevaretagelse.

Med venlig hilsen

Sara Røpke
Kontorchef, KL's Center for Klima og Erhverv

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 13

Specifikke bemærkninger til målsætninger og initiativer

KL giver nedenfor bemærkninger til udvalgte initiativer i handlingsplanen, men vil samtidig appellere til drøftelser og samarbejde bredt om flere af initiativerne, hvor der kan gås mere i dybden.

Genbrug

- Mere direkte genbrug og klare rammer for kommunale genbrugsbutikker
- Afdækning af muligheder for at fritage frivillige velgørende organisationer fra gebyr ved brug af genbrugspladser

Genbrugspladser kan spille en afgørende rolle og fungere som cirkulære hubs, der understøtter målene om mere genbrug og mere genanvendelse. Men det kræver dialog og samarbejde om, hvordan de nærmere regler kan præciseres. Bl.a. skal det sikres, at kommunerne fortsat kan afsette de indleverede genstande og materialer via udbud.

Der er behov for at drøfte rammer for genbrug i genbrugsbutikker, så der skabes en bedre forståelse af, hvordan kommunerne skal håndtere affald, som kan gå til genbrug. Der er behov for nærmere at beskrive de juridiske rammer for aftaler, der indgås med hhv. frivillige organisationer og socioøkonomiske virksomheder. Det skal heri også gerne fremgå tydeligt, at der i initiativet ligger en incitamentsstruktur for private til at udsortere restfraktioner og stille dem til rådighed for direkte genbrug. Reglerne skal udformes fleksibelt og må ikke formuleres for rigtigt og uden mulighed for afvigelse, da genbrugspladser er indrettet meget forskelligt, og med forskellige formål. Det kan betyde en noget større opgave for personalet på genbrugspladser med oprydning og vedligehold. Derfor skal finansieringen af disse nye arbejdsopgaver også afklares.

Mere og bedre genanvendelse

- Indberetning og opgørelse af den reelle genanvendelse
- Årlig opgørelse af kommunernes genanvendelse
- Strømlining af indsamlingsordninger for husholdningsaffald
- Strømlining af sorteringskriterier og piktogrammer for husholdningsaffald
- Affaldssortering i det offentlige rum
- Krav om eftersortering af storskrald
- Analyse af omkostningsreduktion for affaldshåndtering
- Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver
- Udbud af genanvendeligt affald
- Overgangsperiode for kommunalt ejerskab til genanvendelsesanlæg
- Forbud mod kommunale investeringer i nye genanvendelsesanlæg
- Frit valg for mindre virksomheder til at bruge kommunale indsamlingsordninger
- Øget mulighed for at aflevere affald til andre end kommunen
- Skærpet økonomisk tilsyn
- Tilpasning af forbrændingskapaciteten

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 13

- Henteordning for tekstilaffald hos husholdninger
- Henteordning for mad- og drikkekartoner hos husholdninger
- Modernisere producentansvaret for elektronikaffald for at fremme genbrug, genanvendelse og korrekt registrering

Alle disse forhold har betydning for den kommunale opgavevaretagelse og bør indgå i den dialog og det forpligtende ligeværdige samarbejde, som KL lægger op til som en del af handlingsplanen.

Vedr. Indberetning og opgørelse af den reelle genanvendelse og Årlig opgørelse af kommunernes genanvendelse

Som angivet ovenfor, er der betydelige udfordringer for kommunerne, der står på mål for den reelle genanvendelse gennem flere led i værdikæden.

Det fremgår ikke af planen, hvordan kommunerne skal varetage det ansvar gennem de mange led i værdikæderne – udover at der peges på brug af udbud. Her er det en ganske stor ubekendt faktor, om de indsamlede fraktioner overhovedet kan genanvendes på niveau med de måltal, kommunerne forventes at skrive ind i udbuddene.

Tilsvarende gælder udfordringer for opgørelse af affaldsforebyggelsen

Vedr. risikobaseret tilsyn

KL ønsker at styrke cirkulær økonomi gennem kommunal medvirken, fx via miljøtilsyn og affaldstilsyn og dialog og vejledning til borgere og virksomheder. Tilsynet og dialogen skal være mere fokuseret og datadrevet, og kommunerne får større mulighed for at vejlede virksomhederne i cirkulære løsninger. Det kræver en afklaring af finansieringen af opgaven, som KL har efterspurgt de sidste mange år.

Det bifaldes, at affaldstilsynet udbygges, og der udvikles digitale understøttende redskaber og metoder, der styrker tilsynet. Vi ser bl.a. frem til en opdatering af udtræksrapporter i affaldsdatasystemet. Det anbefales at indtænke cirkulær økonomi og affaldsforebyggelse ind i det, og det er vigtigt, at opgaven tilføjes flere ressourcer.

Det er uklart, hvilke administrationsopgaver som påtænkes at blive flyttet i en central enhed. Kommunerne har stor erfaring inden for klassificering og anvisning. Når der i 4.3.1 nævnes "uensartet administration" og "uens praksis omkring klassificering", hører det med til historien, at lokale forhold kan have stor betydning for klassificering og anvisning. Høringsudkastet giver et unuanceret indtryk af kommunernes arbejde og fremstår meget negativt. Dette underer KL, men hænger måske sammen med, at høringsudkastet er blevet til på baggrund af anbefalingerne fra Regeringens klimapartnerskaber med erhvervslivet og ikke gennem samarbejde med eller anbefalinger fra KL eller kommunerne.

KL har gentagne gange rejst kritik af såvel affaldsdatasystemet som affaldsregisteret, der skal understøtte opgavevaretagelsen. Der er de seneste 10 år brugt langt over 100 mio. kr. på systemerne. De fungerer ikke og understøtter ikke kommunernes opgaveløsning. Dette nævnes ikke.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 10 af 13

Et eksempel er, at mange transportører agerer som indsamlere, hvilket betyder, at der kommer til at mangle indberetninger til Affaldsregisteret. Affald har ikke kunnet spores efterfølgende. Energistyrelsen har ansvaret for Affaldsregisteret. Kommunerne har rettet gentagne henvendelser til Energistyrelsen vedr. fejl i deres system, når oplysninger fra Affaldsdata-systemet sammenholdes. Dette er Miljøstyrelsen og Energistyrelsen gentagne gange blevet gjort bekendt med, uden det har medført ændringer.

I det hele taget finder KL, at affaldstilsynet løses bedst decentralt i kommunerne, idet det er kommunerne, der har kendskab til de lokale forhold (så som bydele med særlige udfordringer, lokale affaldsaktører, kommunens affaldsregulativer og -politikker på affalds- og klimaområdet), hvilket giver den bedste vejledning til virksomhederne. Det er vi i øvrigt enige med DI om.

Vedr. strømlining af indsamling

Der er behov for fleksibilitet i ordninger tilpasset lokale forhold. KL bemærker, at tidsfristerne for kommunernes gennemførelse af de initiativer, der handler om husstandsindsamling af 10 affaldstyper, er urealistiske for mange kommuner. KL bemærker samtidigt, at der med de givne rammer for indsamling kan fremkomme meget forskelligt sammensatte fraktioner, eftersom bekendtgørelsens krav efterlader 12 forskellige kombinationsmuligheder.

Københavns Kommunes analyser viser, at plastik og metal (og papir, pap og fødevarerkartoner) kan udsorteres fra restaffaldet til genanvendelse. Selv med udbredt kildesortering, indeholder restaffaldet store mængder genanvendelige materialer. Op mod 20-40 % af restaffaldet kan være tørre genanvendelige materialer. Der er desuden evidens for, at ressourcer udsortet på sorteringsanlæg til restaffald kan genanvendes til en høj kvalitet.

Vedr. indsamling i det offentlige rum

KL henviser til høringssvar om udvidet producentansvar og lovforslag vedr. engangsplastdirektivet, og at kommunerne som udførende affaldsindsamler bør involveres i afklaring af finansiering af sortering af affald fra renholdningsopgaven via producentansvaret.

KL opfordrer til, at det indgår i planen som initiativ at vurdere, om det kunne være hensigtsmæssigt at pantbelægge flere genstande. Det kunne eksempelvis være pant på krus, der bruges ved events, festivaler mm., så engangskrus udfases, eller krav om pant på take away-emballage. Understøttende initiativer om partnerskaber på området efterspørges, herunder også klare rammer for, hvilke krav kommunerne kan stille ifm. arrangementer og events, der kan begrænse affaldsmængden fx af engangsplast.

Grønne indkøb

KL er enige i, at offentlige indkøb kan anvendes som en løftestang i forbindelse med den grønne omstilling. Af udkastet til handlingsplanen for cirkulær økonomi fremgår en række initiativer, der alle har til formål at understøtte og fremme grønne, offentlige indkøb. KL kan tilslutte sig de

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 11 af 13

initiativer, der har fokus på at udvikle værktøjer, vejledninger og redskaber, der skal gøre det nemmere for indkøberne at gennemføre udbud med bæredygtige krav og elementer og i praksis foretage bæredygtige indkøb.

For initiativerne vedrørende tekstiler og engangsprodukter og emballage fremgår, at der igangsættes et arbejde, hvor der skal udvikles krav til købet af disse produkter. Det er i den sammenhæng afgørende at have fokus på de krav, der vil fordyre indkøbet. Vil krav fordyre indkøbet, forventer KL, at der bliver dialog om eventuel kompensation. Derudover skal der fremadrettet også være plads til at træffe lokale beslutninger med afsæt i politiske prioriteringer og økonomiske rammer.

Endvidere fremgår, at der skal måles på udviklingen i kommunernes og statens grønne indkøb, hvilket forudsætter justering af registre over miljømærker samt standarder for fakturaer og e-kataloger. KL bakker op om, at rammerne for, i den enkelte kommune at måle på udviklingen i de grønne indkøb, skal forbedres, men henleder opmærksomhed på, hvad udvikling og nye krav til systemleverandørerne vil betyde for prisen på de systemer, som kommunerne anvender i dag. Kræver initiativerne systemopdateringer, der gør systemerne dyrere, forventer KL, at der vil være dialog om eventuel kompensation. Skal der gennemføres fælles opgørelser på tværs af kommuner og stat, kræver det selvsagt, at der indgås aftaler mellem sektorerne om at give adgang til data.

Endelig lægges der i handlingsplanen op til, at Partnerskab for offentlige grønne indkøb vil opstille indkøbsmål for specifikke produktgrupper, som partnerskabets medlemmer forpligter sig til at leve op til. Langt størstedelen af partnerskabets medlemmer er kommuner, og KL gør opmærksom på, at det er op til medlemmerne af partnerskabet at opstille og nå til enighed om forpligtende indkøbsmål.

Bioaffald

KL bemærker, at det er positivt at understøtte de økonomiske incitamenter for spildevandsselskaberne til at genanvende fosfor. Det er i øvrigt et arbejde, som flere af selskaberne allerede arbejder med i dag.

Omvendt kan det undre, at der ikke reflekteres over muligheden for på tilsvarende vis at nyttiggøre fosfor fra husdyrgødning, særligt idet tabel 5.4.1 viser, at der er ti gange mere husdyrgødning end spildevandsslam.

Bæredygtigt byggeri

Generelt skal det bemærkes, at KL bakker op om et særligt fokus på bæredygtighed i byggeri og anlæg såvel som i bygningsdrift og nedrivning. Særligt idet affaldsmængderne fra byggeområdet er så store.

Kommunerne står som offentlige bygherrer og som bygningsejer for en stor andel af det samlede byggeri og bygningsmasse og har stor opmærksomhed på området. Derfor hilses flere af initiativerne velkomne, og KL og kommunerne vil gerne bidrage til at kvalificere flere af de listede initiativer. Eksempelvis vil det være relevant at inddrage KL i udarbejdelsen af vejledninger for standardiseret nedrivning.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 12 af 13

KL har videre følgende specifikke bemærkninger til enkeltinitiativer:

Initiativet om udarbejdelse af modeller for et standardiseret bygningspas beskriver ikke, om det alene drejer sig om nybyggeri, eller om initiativet også omfatter eksisterende bygninger. KL vil gerne opfordre til, at man medtager de eksisterende bygninger, da det er her, hovedparten af renoveringer og nedrivninger vil forekomme de kommende år, og hvor der derfor er behov for at øge materialernes kredsløb.

Derudover kunne der med fordel sættes fokus på, hvordan man i det offentlige byggeri fremad kan øge incitamenterne i anlægs- og investeringsfasen, så byggeriet understøtter bæredygtige bygninger på langt. Mens udfordringen i forhold til anlægs- og driftsbudgetter i de offentlige byggerier berøres i strategiens delafsnit om bygningsdesign og opførelse, er der ikke i strategien indikeret understøttende initiativer.

Under initiativerne for renovering og vedligehold nævnes videreudviklingen af energimærkningsordningen. KL vil her gerne understrege de offentlige bygningsejeres behov for et dynamisk energimærke, så kommunerne i højere grad kan anvende energimærkningsordningen til strategisk og dataunderstøttet ejendomsdrift.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 13 af 13